

פרוטוקול מס' 200

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום ג' ב' בשבט תשל"ה
בשעה 10.00 (14.1.75)

נוכחים:

חברי הועדה:
י. קרגמן - היו"ר
ע. אמוראי
א. אפרת
ש. ארליך
י. בן-מאיר
י. גולן
3. גרשוני
א. מלמד
י. פלומין
ג. פח
ד. קורן
א. רונן
ז. שובל
א. שוסטק
מ. שחל

מוזמנים:
חבר הכנסת ב. מואב
מר שטאוב - משרד האוצר
גב' שביד - משרד האוצר
גב' מושכל - משרד האוצר

מזכיר הועדה - א. קרשנר
היועץ הכלכלי - א. נ. פלוג
היועץ המשפטי - דר' קיטרון
רשמה - ש. ברקת

סדר היום

- א. מימון מפלגות (פניית חבר הכנסת מואב)
- ב. חוק מס שבח מקרקעין (חקון מס' 6).
- ג. שונות.

- 769

(נתקבל) 19.1.75

14.1.75

אני מתכבד לפתוח את הישיבה.

היו"ר י. קרגמן:

א. מימון מפלגות (פניית חבר הכנסת מואב).

היו"ר י. קרגמן:

קבלתי מכתב מחבר הכנסת בועז מואב מסיעת ר"צ המבקש להעלות לדיון בוועדת הכספים את נושא מימון המפלגות, והזמנתי אותו להעלות את הצעתו כאן.

ב. מואב :

פניתי ליו"ר ועדת הכספים בענין זה, לאחר שהחליטה הועדה ב-16 באוגוסט להעלות את גובה יחידת המימון לכל ה"כ, על פי חוק מימון המפלגות. בנתיים השתנה המצב הכלכלי והייתה החיקרון גדולה, אבל לדעתי יש עדיין מקום לדיון עקרוני בנושא: כיצד נקבעת יחידת המימון, וכיצד מכניסים בה שינויים. לדעתי אין בחוק קריטריון ברור, לא לגבי הקביעה הראשונית ולא לגבי ההעלאה. איננו יכולים להסכים - ואני בטוח שגם הציבור לא יסכים - להצמדת יחידת המימון למדד יוקר המחיה. אני רוצה לשאול האם גם המפלגות נחבעו לצמצם את הוצאותיהן? האם הועלו גם מיסי החבר של המפלגות, במקביל למימון הוצאותיהם מכספי המדינה? אין אני מתנגד עקרונית למימון המפלגות באמצעות כספי המדינה, אלא שאני חושב שהחלטתכם לדון בכך מחדש בכל פעם שהמדד עולה על 10%, איננה מוצדקת מכמה טעמים. קודם כל, המפלגות מקבלות מימון גם ממקורות אחרים. אמנם כוונת החוק היתה למנוע ע"י מתן כספי המדינה מימון ממקורות אחרים "מתחת לשולחן", אבל בכל זאת ידוע שיש למפלגות עדיין לפחות 3 מקורות אחרים. קודם כל, הסוכנות היהודית - גזבר הסוכנות, מר דולצ'ין, אמר לפני שבועיים שהמפלגות מקבלות 3 מליון דולר לשנה מן הסוכנות. מלבד זאת ידוע שקרן היסוד וקרן הקיימת, אע"פ שאלה גופים סטטוטוריים רשומים בארץ, אוספים כספים עבור המפלגות - למשל בדרום אמריקה. זה בהחלט נוגד את החוק. שנית, ידוע לנו שמפלגות מקימות חברות או אגודות, או שותפויות בחו"ל, ואלה מעבירים כספים למפלגות בארץ. יש בידי מסמך של "אינטרנשיונל קרדיט" בג'נבה, המוכר ניירות של קרן א"י, של המזרחי, בערבות הסוכנות היהודית. קרן זו בודאי מעבירה כספים לשלוחותיה בישראל. שלישית, בסעיף 17(ב) של החוק כתוב שהוראות אלה לא יחולו על הסכומים שמקבלות סיעות בהסתדרות למימון הבחירות בהסתדרות ולצרכי המפלגות. האם הקמת בית ז'בוטינסקי וכיסוי הוצאות אלה, זו הוצאה מפלגתית או שזה שייך לסיעה בהסתדרות?!

ז. שובל :

זה היה 10 שנים לפני שהתקבל החוק...

ב. מואב :

מפלגת חרות משכנה את ההכנסות שלה מן ההסתדרות, כדי לכסות את ההוצאה הזו. אילו הכספים שמתקבלים מן ההסתדרות היו משמשים רק לצרכי הבחירות באגודים המקצועיים, ניחא. כל אלה העברות כספים הידועות לכולם, ואינני מדבר כרגע על העברות "מתחת לשולחן" מחברות בואדווי וכיוצא"ב. כאשר נתקבל חוק מימון המפלגות מכספי המדינה, היה ברור לכל עם ישראל שהדבר דרוש במדינה דמוקרטית כדי למנוע מימון ממקורות אחרים, בלתי ידועים, למפלגות. אין שום אינדיקציה שאמנם הופסקו הזרמות הכספים ממקורות אחרים; להיפך, בכל פעם אנחנו מגלים שמה שידענו היה רק קצה הקרחון. אני מבקש ע"כ את הועדה להכנס שינויים מהותיים בחוק שימנעו זרימת כספים ממקורות אחרים; שיקבעו בחוק קריטריונים לקביעת יחידת המימון,

14.1.75

וכן לשיגרי הסכומים האלה; שהדבר ייעשה לעיני כל עם ישראל, ולא יודע לאחר החלטה מפורסם ב"רשומות".

היו"ר י. קרגמן:

קודם כל אני רוצה להעיר שאנחנו פועלים בהתאם לחוק שהחבל בכנסת; מי שרוצה לשנותו, צריך להגיש הצעת חוק והכנסת החליט. שביח, הכנסת קבעה שגובה המימון יוחלט בוועדת הכספים; ועדת הכספים פעלה בהתאם לזה, והחלטותיה מתפרסמות ברשומות; אין בענין זה סודות. מי שרוצה להציע שגובה המימון ייקבע בוועדה אחרת, או במליאה, יקום ויציע זאת. שלישית, החוק מחייב את מבקר המדינה לפקח, לבדוק ולהוציא דו"ח על אופן גיוס הכספים ע"י המפלגות. אני חושב שזו הייתה ההחלטה החשובה ביותר להבראה בשטח הזה: ההחלטה שמבקר המדינה בודק את חשבונות המפלגות ומוציא דו"ח, בו מתפרסם האם המפלגות פועלות לפי החוק; אם יש הפרה של החוק - המבקר יפרסם זאת גם כן. לכן אני מציע שמי שיש בידו חומר המוכיח גיוס כספים ממקורות שהחוק איננו מרשה - צריך להעביר את החומר הזה למבקר והוא יפסוק ויפרסם. במידה והדבר יהיה מוצדק, ישפטו את העבריינים על הפרת החוק.

נאמר בחוק במפורש שהכספים

שמגייסת ההסתדרות מחבריה אינם נכללים בחוק זה. ההסתדרות גובה מכל החברים, ומחלקת למפלגות לפי גודלן.

אנחנו לא קבענו הצמדה של

המימון למדד יוקר החיים, ולדעתי עשינו בכך שגיאה. הוצאות המפלגות מרכבות בעיקר משכר עבודה וחשלום עבור אולמות, הדפסות, בולים וכו'. אין ספק שכל ההוצאות האלה עלו במידה נכרת מאוד מאז חודש אוגוסט בשנה שעברה, והסכום שקבענו אז מאפשר עכשיו לבצע רק מחצית הפעולות, זה ודאי גורם לכך שהמפלגות נאלצות שוב להתרוצץ ולחפש "מצנטים" - בדיוק הדבר שרצינו למנוע, ע"י קביעת מימון המדינה. אנחנו כאן לא חבורה של נציגי מפלגות, אלא ועדת כספים. המטרה שהיתה לנו ע"ינו היא לקבוע יחידת מימון, מחאימה לאמצעי המדינה, שאפשר למפלגות לנהל את הפעולה היום-יומית שלהם - אין הכוונה לבחירות. מאידך, אין לנו כל אפשרות לבדוק את החשבונות של המפלגות ע"מ לראות אם נהגו בהתאם לחוק או קבלו כספים ממקורות אחרים. לאחר שמבקר המדינה יבדוק טענות אלו ויגיש דו"ח, נוכל גם אנחנו לדון בכך; לא לפני כן.

א. רונן:

מאז הדיון האחרון כאן עלו

המחירים ביותר מ-30%. האם

אחה מציע שנפחית את ההקצבה למפלגות למרות העליה במחירים?

ב. מואב:

נדמה לי שהסכום של היו"ר

איננו משקף את ההצעה שלי

לדון בנושא. לא באתי להשמיע כאן ספורים על סטיות במפלגות שונות. המטרה שלי הייתה לבקש מן הוועדה לדון בקביעת קריטריונים לגובה יחידת המימון, והדרכים לשינויה. אני אישית מתנגד להצמדת המימון לאינדקס. ראיתי שבחודש אוגוסט החלטתם לדון בהעלאת היחידה כאשר יעלה האינדקס ב-10%.

היו"ר י. קרגמן:

פרוש ההחלטה איננו שעושים

הצמדה - עובדה שזה לא הועלה

מאז - אלא שיקויים דיון. כאשר נדון על כך, ידעו כל הסיעות וגם אתם.

14.1.75

ב. חוק מס שבח מקרקעין (חקון מס' 6)

סעיף 2

י. פלומין:

השאלה שלי היא לאיזה פחת הכוונה: פחת תאורטי שמגיע, או פחת שנדרש בפועל? ישנם נכסים אשר מתוך כל מיני סבות בעליהם לא דרשו עליהם את הפחת וזה לא הובא בחשבון לצורך מס הכנסה. אם הוא לא ניצל זאת, לא צריך גם להוריד זאת לצורך חישוב מס שבח מקרקעין. הייתי מציע להביא בחשבון רק את הפחת שנוכה בפועל, ולא הפחת שהגיע לו באופן תאורטי.

מר שטאוב:

אנחנו חייבים להחשב גם בהבט של הביצוע. אין באפשרותנו לבדוק בכל מקרה ומקרה באיזה שנים ניצל המוכר את הפחת לצורך חישוב מס הכנסה, או לא ניצל. יתר על כן, בחקופה שבה הוא מוכר את הנכס, עדיין לא הגיש את הדו"ח השנתי השוטף, ואז גם אי אפשר לדעת מתי יקרה בשנה הקובעת. אם הוא לא ניצל את הזכות שהיתה לו, איך זה דוקא מענייננו. יתכן שהוא כלל לא ניהל ספרים, ואז אי אפשר יהיה לדעת מתוך התחשיב אם הביאו בחשבון את הפחת או לא.

י. פלומין:

אני מציע שחביאו זאת בחשבון, במידה והנישום מוכיח שלא ניכו לו פחת. בשנה שבה ערכו לו תחשיב, אפשר לדעת בודאות שהביאו בחשבון את הפחת, כי את הפחת מביאים בחשבון בכל התחשיבים.

גב' שבייד:

הכלל הוא שאנשים חובעים את זכותם לחישוב הפחת ומקבלים אותו. בגלל יוצאים מן הכלל בודדים, עלול להיגרם נזק מינהלי גדול.

א. שוסטק:

אינני מבין מדוע אתם מחנגדים להביא בחשבון את הדבר רק כאשר האיש מוכיח שאמנם לא ניצל את הזכות?

מר שטאוב:

כדי להוכיח, הוא צריך לפנות למס הכנסה ולבקש שיוציאו את החיקים שלו ל-10 או 15 שנים. אם אתם עומדים על כך, אנחנו יכולים לומר בסעיף כי ההוכחה שלא נוכה פחת היא על הנישום, ולענין זה שומה שנעשה על פי תחשיב כאלו נוכה בה פחת.

ההצעה נתקבלה

סעיף 3

גב' שבייד:

השיטה שאנחנו מציעים היא הנוחה והנכונה ביותר, ואנחנו רוצים לבטל את הסייג שילכו בדרך זו רק אם האיש מבקש; אנחנו רוצים ללכת לפי שיטה זו בכל מקרה.

י. פלומין:

עד עכשיו היתה בידי האיש האפשרות לבחור באחת משתי האופציות: להגיש בקשה כי הדירה בבית משותף, למשל, תחושב לו כמכירה של נכס, או לא להגיש בקשה ואז עשו את החישוב כחלק מתאים מתוך הנכס בכללו. עכשיו אתם לוקחים ממנו את האופציה הזאת, וזה יכניס

14.1.75

אי-ודאות בחישובי המס, כי הוא איננו יודע אם אתם תפחרו באופציה.

אם האזרח מתנגד לדרך שבה הלכתם, יש לו זכות ערעור?

א. שוסטק:

בודאי.

מר שטאוב:

הוא איננו יכול לערער על שיטת החישוב, אלא על חישוב לא נכון

גב' שביד:

בשיטה שבה הלכו. הדרך השניה הייתה בלתי צודקת, כי היא מביאה בחשבון את חלקו של המוכר בהוצאות שהוציא שכנו, למשל, ולא דוקא הוצאות שהוצאו בדירה שמוכרים במקרה זה. ההוצאות של ועד הבית מובאות בחשבון בשני המקרים.

במקום למחוק את הפיסקה, אני מציע שהאופציה תהיה בידי שני

י. פלומין:

הצדדים.

ההצעה נתקבלה

סעיף 4

י. פלומין: בניגוד למקובל, כאן "מרימים את המסך" של החברה, כדי לראות מה קורה אצל כל אחד מבעלי המניות ושופטים את החברה לפי מצב בעלי המניות. זה שינוי מרחיק לכת בגישה. ע"י כך אתם יוצרים קפוח, למשל במקרה הבא: שני שותפים קנו בית, אחד מהם מכר את חלקו כעבור כמה שנים. כאשר יבואו למכור את הבית כולו, יקבע שיעור המס גבוה יותר על חלקו של השותף הצעיר, אבל בעצם מקפחים את השותף הוותיק שיצטרך לשאת בחלק שווה מהוצאות החברה.

מר שטאוב: כוונתנו היא שהנוגעים בדבר, ישירות או בעקיפין, ישלמו מס שבח על הרווח האמיתי שלהם. כדי לקבוע מהו הרווח האמיתי, צריך לראות מה חובו של כל אחד מבעלי המניות. מי שזכה בשבח צריך לשלם על כך מס, ולא יצא פטור מן העניין בגלל זה שהוא חבר באגוד. אנחנו מוכנים לקבל כל הצעה שאפשר לקבל מן האגוד את כל המס המגיע, מבלי לפגוע בשותף הוותיק. אין לנו שום כוונה לפגוע בו.

א. רונן: אם לא מחקבל תקון כזה, אנחנו מאפשרים לשותף הצעיר להנות בזכותו של השותף הוותיק, ולהתשמש מחלק מן המס המגיע ממנו.

גב' שביד: הדוגמא שהובאה כאן איננה דוגמא שכיחה. בד"כ ישנן חברות בעלות קרקע מלפני 50 שנה, שבעצם מגיעות לפטור. אם אדם קונה חברה כזאת ואח"כ החברה שלו תמכור, הוא יצא פטור. יתכן שצריך להבליט יותר את הקשר בין בעל המניה ובין בעל העיסקה הספציפית, אבל זה לא חל על חברות גדולות, שם אין זהות בין בעל המגרש ובעל המניה. אם יהיה עוות בחלוקה הפנימית של המס, צריכים השותפים לפצות את עצמם לפי החוב והזכויות שלהם.

א. שוסטק: כדי שלא יוצר עיוות, וכדי לקבל מכל אחד מה שהוא באמת חייב, רצוי אולי לעשות את החשבון עם כל אחד מבעלי הזכויות ולא עם החברה ככלל.

14.1.75

מר שטאוב:

אנחנו מעוניינים לראות את העיסקה כעיסקה אחת וכאילו נעשתה ע"י איש אחד. מדובר כאן על זכות פורמלית, משפטית, שנמכרת ע"י החברה ואנחנו תובעים את המס מן החברה. צריך להיות הסדר בין בעלי המניות, שיחשבונו בניהם בצורה צודקת.

סעיף 5

מר שטאוב:

הסעיף הנוכחי בחוק קובע שכאשר אין מחיר רכישה, צריך להסתמך על השווי שהוערך לצורך האגרות. הערכה זו נעשתה תמיד לפי יום רישום הנכס, ויכול להיות הפרש של כמה שנים בין מחיר הרכישה לבין השווי בזמן הרישום.

א. שוסטק:

אין להניח שהאזרח עשה זאת במכוון, ולכן אין להעניש אותו.

גב' שבייד:

מטרתנו בסעיף הזה הייתה לחסוך בהוצאות אדמיניסטרציה, ולא לחזור על שומות. התברר שהדבר איננו מוצדק. יש אלפים שרשמו את הנכסים שלהם שנים יותר מאוחר.

י. פלומין:

אני מקבל את הגישה שלכם, יחד עם זאת יש לי כמה הערות. קודם כל, אם מבטלים פסקה (2) צריך גם לחקן פסקה (1). שנית, נניח שהמוכר האורגינלי הביא חוזה ואתם מצאתם, מתוך איזה שהן סיבות סבירות, שאתם רשאים להתעלם מן החוזה. ואולם בשעת תשלום מס שבח אין הקונה צד למיקוח. המוכר ושלטונות מס שבת הם הקובעים את השווי. ההחלטה שתתקבל לבסוף משפיעה על צד שלא היה מעורב במו"מ הזה. אם השווי שנקבע לצורך חוספת מס יהיה גם השווי לצורך מס שבח, אתם צודקים; אבל כאן הולכים בדרך הפוכה. אם יש תקון שומה במס שבח, צריך להיות תקון שומה אוטומטי גם לצורך חישוב חוספת המס.

מר שטאוב:

יש טעם לומר שבמקרה שחוקן השווי לענין המוכר, צריך לחקן גם לענין הקונה. נחשוב על נושא זה ונביא הצעה לישיבה הבאה.

סעיף 6

מר שטאוב:

סעיף 27 הקיים אמר, שאם אדם בנה בנין בשלבים, לקחו את החלק הכי גדול, במחירת שוויו, כקובע, אבל השווי איננו אינדיקציה נכונה, בגלל הפרשי המחירים במשך הזמן. הכוונה הייתה ללכת לפי החלק העיקרי של בנין, ואם השווי לא היה אינדיקציה נכונה, אפשר לומר שגם המטרז איננו מבטא נכון את החלק העיקרי. ההצעה שלנו עכשיו היא להוסיף את המחצית הראשונה למחיר הרכישה, ואת החצי השני מפחיתים מן השבח-כפי שנוהגים לגבי הוצאות. הבעיה העיקרית היא כמובן תקופת ההחזקה.

י. בן-מאיר:

ממתי אתם מחשיבים את זמן ההחזקה?

מר שטאוב:

כל חלק לפי התקופה שלו.

14.1.75

י. בן-מאיר:
 לפי המכתב שקבלתי ממרכז הקבלנים, הם מתנגדים לביטול סעיף 27. לדעתם שיטת החישוב הנוכחית היא צודקת, ואם יבוטל, כך שהוצאות הבניה שנעשו סמוך למכירה לא יצורפו לשווי הרכישה, נוצר מצב לא צודק.

מר שטאוב:
 לגבי הקבלנים הבעיה איננה קיימת, כי הם לא משלמים מס שבה. לגבי האזרח הפשוט, הרי במקרה שאדם החזיק מגרש 20 שנה ושנה לפני המכירה בנה על כך בנין, גם כן לא יהיה צודק לחשב לו 20 שנות החזקה לגבי סכומים שהושקעו רק לפני שנה. לכן נהגנו בענין זה כפי שנוהגים לגבי כל שאר ההוצאות שמכירים לצורך שבה.

גב' שביד:
 לפי המצב הקיים היום, אפשר היה ליצור פיקציה ע"י תוספת קטנה על הגג ובזאת לשנות את כל התחשיב של תקופת ההחזקה לפי האינטרס של האיש במקרה המיוחד.

י. פלומין:
 מי שבנה סמוך למכירה, יפסיד את מחצית תקופת ההחזקה. הוא לא יחבץ את הניכוי, כי הענין לא כדאי לו.

מר שטאוב:
 היה פסק דין לגבי מקרה בו החליט האזרח שעדיפה לו תקופת החזקה ארוכה על הניכוי, וביהמ"ש קבע שאין לו הזכות לכך.

י. פלומין:
 לפי מכתב שקבלתי ממלד"ן, נוצר כאן קיפוח של אותם אנשים הבונים במחצית השניה של תקופת ההחזקה במגרש. הם מציעים לפצל בין מחיר הקרקע למחיר הבנין, ולחשב כל חלק לפי הותק שלו. תאריך החלת הבניה יהיה הקובע לגבי הבנין.

מר שטאוב:
 אנחנו חושבים שההצעה הנוכחית שלנו מצמצמת את העיוות הקיים, אם כי אין לנו הצעה המבטלת את העיוות לחלוטין; כדי להיות צודקים ב-100% צריך היה לבדוק כמה הוא השקיע בכל שנה ושנה. לכן אנחנו אומרים שנפעיל גם כאן את השיטה שנתקבלה לגבי הישוב הוצאות ההשבה, המחלקות חצי-חצי. הרי גם בניה זאת השבה.

סעיף 7

י. בן-מאיר:
 רציתי לשאול מה קורה לאדם שלא רכש נכס, אלא קבל אוחז במתנה, או קבל אותו בירושה.

מר שטאוב:
 במקרה של ירושה, השבח מתחיל ביום הפטירה. במחנת הערכת השווי זה לטובת האזרח, אבל תקופת ההחזקה כמובן יותר קצרה. אם האלמנה רוצה למכור את הנכס חוץ כמה חודשים, למשל, היא לא תצטרך לשלם כל מס שבה. אשר למתנה - מקבל המתנה נכנס למקומו של נותן המתנה, כלומר מקבל עליו את כל ההחייבויות.

גב' שביד:
 ברשותכם, אנחנו רוצים להביא הצעה אחרת במקום הסעיף הזה. מדובר כאן על חלוקה, ויתכן שכל אחד רכש בתאריך אחר. אנחנו רוצים לחזור לחאריכים המקוריים של כל אחד ואחד.

14.1.75

ג. שונות

א. אפרת:

רציתי להעלות שוב את בעיית פטור החיילים בדרכים הממחיינים למכונניות. מספר המכונניות בכבישים ירד כתוצאה מהתיקרות הדלק, והמצב עכשיו בהחלט נהיה יותר חמור. בכל מיני מקומות ראיתי פרסומים שמטפלים בענין, אבל הענין הוא מסמכותה של הועדה הזאת: כדי שהענין יזוז, דרוש באיזה שהוא מקום סעיף תקציבי למטרה זו. אנחנו דנו בענין במסגרת הדיון על התקציב, אבל הועדה לא השלימה את הענין.

היו"ר י. קרגמן:

הכנסת העבירה הצעה בענין זה לוועדת הכלכלה יחד עם ועדת החוץ והבטחון. הם ודאי ימליצו על פתרון. נכון שהאספקט התקציבי הוא בידינו. במשך שנים יזמנו שיפורים נכרים להסעת חיילים? פטור מחשלוש ברכבות, ואפילו אוטובוסים מיוחדים שצריך להעמיד לרשות החיילים במוקדי התנועה הגדולים. לא הלכנו בדרך של הסעה חינם באגד, אע"פ שזה הנוצע בוועדת הכספים, כי לא יכולנו להגיע להסכם עם אגד. הסכומים שהם דרשו היו יותר מדי גדולים, ואמרנו כי מוטב לשכור במקום זה אוטובוסים מיוחדים. אם במסגרת הדיון על התקציב יבוא אגד לקראתנו, ולא יראו בזה ענין של רוח אלא חרומה מצדם לענין, נגיע להסדר ונקציב את הסכומים הדרושים כדי לפתור את הבעיה. ח"כ ארליך יהיה יו"ר הועדה לתקציב הבטחון, ויתכן שנעורר את השאלה כבר כאשר תחננו ועדת המשנה לענין תקציב הבטחון.

צ. גרשוני:

ללא קשר עם הנושאים האחרים, אני מבקש להזמין את מר דינשטיין, כדי שנשמע מפיו סקירה מעבר-לבעיות הפוליטיות.

היו"ר י. קרגמן:

ברצון.

י. פלומין:

אני רוצה להזכיר לחברי הועדה כי בשעת הדיון בפקודת מס ההכנסה (תקון מס' 21) עשינו שינויים רבים. התעוררה השאלה באיזו מידה היה הציבור הרחב מודע לשינויים שהוכנסו בהצעת החוק, ובהבדלים בין החוק שקיבלה הכנסת לבין הצעת החוק שהגישה לנו הממשלה לדיון. הצעת היא שבמיוחד לגבי חוקים פיסקליים, אשר יש להם השפעה על הציבור הרחב, נדאג לפרסום החלטות הועדה באותם נושאים שהיו קונטרוברסליים, או שבהם הכנסנו שינויים ותוספות משמעותיים. אין בכונתי לגרום לסתבת בהליכי החקיקה, אבל אפשר לקבוע תקופה של יומיים או שלושה אשר בה יוכלו אנשי צבור או משלחות להגיש לנו תזכירים לאור השינויים שהוכנסו. אני לומד הרבה מאוד מן התזכירים שמקבלים מן הצבוב. כל עוד לא הגיע החוק לקריאה שניה ושלישית, יש בידי היו"ר הסמכות להחזיר את הענין לדיון בוועדה במידה ונמצא צורך בכך, לאור פניות הציבור.

היו"ר י. קרגמן:

כדאי שועדת הכנסת תדון על כך, כי הנושא הוא כללי וצריך להקבע בתקנון: לאחר סיום עבודתה של ועדה איזו שהיא בכנסת, יש להודיע לציבור - אם יוחלט כך - כדי שהציבור יוכל שוב לפנות לוועדה. אני אישית אינני בעד זה. בשעת הדיון ממילא מזמינה הועדה ושומעת חוות דעת של כל הנוגעים בדבר, אבל אח"כ היא צריכה להתליט אם וכיצד לשנות את החוק. לאחר שהועדה החליטה על שינויים בהצעת הממשלה כפי שהיתה בקריאה ראשונה, היא צריכה להניח על שולחן הכנסת את סכומיה. חברי הכנסת תמתיחסים לסעיפים השונים ולהסתיגויות, יכולים לקבוע את עמדותיהם לאחר שיתיעצו עם מי שהם מוצאים לנכון, אבל אין טעם להביא את סכומי הועדה לידיעת גורמים שונים בציבור לפני שחברי

14.1.75

הכנסת עצמם ראו את הנוסח המונח על שולחן הכנסת. אם קרה דבר חמור, אפשר תמיד להציע תקון בחוק לאחר שנחקבל, אבל לא נראה לי שצריך לקחת חוק חזרה לאחר שכבר הונח לקריאה שניה על שולחן הכנסת, כדי לשמוע מה יש בפי גופים שונים להעיר על החלטות הועדה.

י. פלומין:

נתקלנו בבעיה הזאת כמה פעמים בצורה בולטת: באה משלחת, והיא איננה מתיחסת לסעיפים מסוימים שהיא מסכימה בהם להצעת הממשלה; אח"כ אנחנו משנים דוקא את הסעיפים האלה, ולא היתה להם כל אפשרות להסביר את עמדתם בעניין.

היו"ר י. קרגמן:

זה יכריח אותנו לעשות 3 קריאות בדיון על כל חוק.

דר' קיטרון:

היו מקרים בולטים מאוד, כפי שציינתי ח"כ פלומין, שגופים שונים הודיעו כי לא ביקשו לשמוע את עמדתם בוועדה היות והם הסכימו עם הצעת הממשלה; אח"כ שינתה הועדה את הצעת הממשלה וכבר לא היתה להם אפשרות להופיע. אילו ידעו שיש הצעה כזאת, אמרו, היו מגישים תזכיר ומבקשים לאפשר להם להסביר את עמדתם. מאידך, צודק יו"ר הועדה שלא יהיה לדבר סוף.

י. בן-מאיר:

ברור שלא בכל שינוי נקיים דיון מחדש, כי זה יביא למעגל קסמים. ברוב החוקים גם אין מכניסים שינויים מהותיים. ואולם אם ישנו נושא אשר בו הוכנס שינוי בולט מאוד בשעת הדיון בוועדה, וכך כולנו רואים את הדבר, אפשר לעשות שרות מסוים לציבור: שהועדה תפרסם מה החליטה ותאפשר לצבור לפנות במידה שמבקשים. כמובן שזה צריך להיות מסויג רק למקרים חריגים.

דר' קיטרון:

בכל מקרה, ועדת הכנסת צריכה להחליט על כך ולקבוע בחקנון.

ז. שובל:

חברי הכנסת היושבים בוועדה, ולא המלשחות, הם אמיצים את הציבור על כל שכבותיו ואגפיו. הממשלה מביאה לנו הצעות חוק שלפעמים איננו מסכימים אתם. לעיתים קרובות אנחנו מחליטים לשמוע מה יש לומר לגופים אינטרסנטיים שונים על הצעות החוק שבדיון, אולם ההחלטה שלנו היא סופית, וזו היא הביטוי לדעת הציבור ולטובתו ככלל. חמיד חמצא קבוצה מסוימת שלא חתיה שבעת רצון מהחלטה זו או אחרת, אבל אם נלך בכוון שהוצע כאן רק נזמין לחצים ואינטרונציות נוספות.

היו"ר י. קרגמן:

אני מציע לח"כ פלומין לפנות לוועדת הכנסת שתחליט בסוגיה זו.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30